

ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ ЁДЖУ ТЕХНИКА ИНСТИТУТИ
YEОJU TECHNICAL INSTITUTE IN TASHKENT
ТЕХНИЧЕСКИЙ ИНСТИТУТ ЁДЖУ В Г. ТАШКЕНТЕ

СБОРНИК

МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
**«Инновационное образование: международный опыт,
проблемы и решения»**

***

«Инновацион таълим: халқаро тажрибалар, муаммо ва ечимлар»
ХАЛҚАРО ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАН

***

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
**"Innovative education: international experience,
problems and solutions"**

III - ЧАСТЬ

-анъанавий дарслиқдан фарқли равишда электрон таълим ресурси ўз таркибига нафақат матн, балки җ расм, слайд, чизма, график, формула, мультимедиа, анимация, видеоларва, электрон кутубхона, назорат саволлари ва топшириқлари, ўйин, тест, бошқотирма, автоматик баҳолаш тизими кабиларни мужассам этади;

-таълим жараёнида электрон таълим ресурсларидан унумли фойдаланиш натижасида талаба ўқув материални тез ва қулай усулда, яъни кўриш, эшитиш ва идрок этиш орқали чуқурроқ ва мукамалроқ ўзлаштириш имконияти вужудга келади;

- талабанинг мустақил таълим олишига тўла имконият яратади;

- амалиётда кўрсатиш имкони бўлмаган вазиятларни кўриш имконияти мавжуд;

-электрон таълим ресурси маълум тузилмага эга бўлиб, унда керакли маълумотни излаш, тез очиш, такрорлаш каби функциялар мужассам бўлади;

-маҳсулотни ишлаб чиқариш жараёнини кўзатиш имконияти мавжуд бўлади.

Хулоса қилиб айтганда, масофавий таълим жараёнида электрон таълим ресурсларидан унумли фойдаланиш натижасида талаба ўқув материални тез ва қулай усулда, яъни кўриш, эшитиш орқали чуқурроқ ва мукамалроқ ўзлаштириш имконияти вужудга келади.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Маматов Д.Н. Электронное обучения в образования. Образования через всю жизнь: Непрерывное образования в интересах устойчивого развития. Россия, Санкт-петрбург, 30-мая-1июня 2014. Выпуск 12, Част 1.

2. Маматов Д.Н. Особенности педагогического проектирования и реализация электронной информационно-образовательной среды в процессе подготовки будущих учителей профессионального образования // Технологии и методика в образовании. Воронеж, 2011. № 4. С. 6-9.

ТЕХНОЛОГИЯ ФАНИНИ ЎҚИТИШНИНГ УЗЛУКСИЗЛИГИ ВА УЗВИЙЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ

Қўйсинов Одилжон Алмуратович

Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги таълим

сифатини назорат қилиш давлат

инспекцияси бошлиқ ўринбосари

Педагогика фанлари доктори (DSc), доцент

Олимов Бахтиёржон Усмонович

Қўқон давлат педагогика институти

Педагогика фанлари номзоди, доцент

baxtiyorjonolimov72@gmail.com

Аннотация: Мақолада узлуксиз таълим тизимининг умумий ўрта таълим мактаблари ва олийтаълим муассасаларида технология фанини ўқитишнинг узлуксизлиги ва узвийлигини таъминлаш масалалари ёритилган. Таълим сифатини оширишда таъсир этадиган омиллар борасида, уларнинг илмий аҳамияти очиб берилган. Умумий ўрта ваолий таълим муассасасининг технология фани бўйича долзарб муаммолар тизимли таҳлил қилинган

Калит сўзлар: умумий ўрта таълим, олий таълим, узвийлик, узлуксизлик.

ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПРЕЕМСТВЕННОСТИ И НЕПРЕРЫВНОСТИ ПРЕПОДАВАНИЯ ПРЕДМЕТА ТЕХНОЛОГИЯ

Қўйсинов Одилжон Алмуратович

*Заместитель начальника Государственной
инспекции по контролю
качества образования при Кабинете Министров
Доктор педагогических наук (DSc), доцент*

Олимов Бахтиёржон Усмонович

*Кокандский государственный педагогический институт
кандидат педагогических наук, доцент
e-mail: baxtiyorjonolimov72@gmail.com*

Аннотация: В статье рассматриваются вопросы обеспечения преемственности и преемственности преподавания технологии в общеобразовательных средних школах и высших учебных заведениях системы непрерывного образования. Если говорить о факторах, влияющих на качество образования, то выявлена их научная значимость. Системный анализ актуальных проблем общего среднего и высшего учебного заведения в области технологии

Ключевые слова: общее среднее образование, высшее образование, преемственность, непрерывность.

COHERENCE AND CONTINUITY IN TEACHING OF TECHNOLOGY

Quysinov Odiljon Almuratovich

*Deputy Head of the State Inspection for
Quality Control of Education under
the Cabinet of Ministers
Doctor of Science
(DSc), Associate Professor*

Olimov Bakhtiyor Usmonovich

*Kokand State Pedagogical Institute
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
baxtiyorjonolimov72@gmail.com*

Abstract: The article deals with the issues of ensuring the continuity and continuity of technology teaching in general secondary schools and higher educational institutions of the system of continuing education. If we talk about the factors that affect the quality of education, their scientific significance is revealed. System analysis of actual problems of general secondary and higher educational institutions in the field of technology

Keywords: general secondary education, higher education, coherence, continuity.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 8 майдаги “Ўзбекистон Республикаси мактабгача таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПҚ-4312-сонли Қарори, 2019 йил 29 апрелдаги “Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-5712-сонли ҳамда 2019 йил 6 сентябрдаги “Профессионал таълим тизимини янада

такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПФ-5812-сонли ва 2019 йил 8 октябрдаги “Ўзбекистон Республикаси Олий таълими тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-5847-сонли Фармонлари, 2025 йилгача Ўзбекистон саноатининг ривожланиши концепцияси ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 24 январда Олий Мажлисга Мурожаатномаси, 2020 йил 6 ноябрдаги “Таълим-тарбия тизимини янада такомиллаштиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ -4884-сонли, 2020 йил 6 ноябрдаги “Ўзбекистоннинг янги тараққиёт даврида таълим-тарбия ва илм-фан соҳаларини ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-6108-сонли Қарорлари, “Мактабгача, умумий ўрта, профессионал ва олий таълим тизимларида технологик таълимнинг узвийлигини таъминлаш концепцияси”да белгиланган вазифалар ижроси таъминлашда мактабгача, умумий ўрта, профессионал ва олий таълим тизимларида технология фанини ўқитишни ривожлантириш долзарб масалалардан ҳисобланади. Шунингдек, таълим жараёнига татбиқ этилаётган инновациялар самараси технология фани узвийлиги ва узлуксизлигини таъминлашга бевосита боғлиқ. Ҳозирги вақтда технологик таълимнинг амалдаги жорий ҳолати ва тўпланган тажрибалар таҳлилини ўтказиш долзарб вазифалардан ҳисобланади.

Президентимиз “Мактаб ўқув дастурларини илғор хорижий тажриба асосида такомиллаштириш, ўқув юкмаалари ва фанларни қайта кўриб чиқиш, уларни халқаро стандартларга мослаштириш, дарслик ва адабиётлар сифатини ошириш зарурлиги” ҳамда “Олий таълим стандартлари хорижий тажриба асосида такомиллаштирилиши, таълим йўналишлари ва ўқитиладиган фанлар қайта кўриб чиқилиши зурурлиги ҳамда мутахассисликка алоқаси бўлмаган фанлар сонини 2 баробарга қисқартириш” тўғрисида аниқ вазифаларни белгилаб берган эди[1].

Ўрганишлар натижасида узлуксиз таълим тизимида узвийликни таъминлаш борасида бир қатор муаммолар борлиги аниқланди:

- мавзулар такрорланиши - узлуксиз таълим турлариаро босқичларида мавзуларнинг айнан ёки мазмунан такрорланишининг мавжудлиги;
- айрим мавзуларга соат ҳажмининг кўплиги - таълим босқичларида айрим мавзуларга ортиқча вақт ажратилганлиги. Айниқса, назарий машғуллотларга кўп вақт ажратилган;
- вақтнинг бесамар сарфланиши - такрорланиш ва ортиқча вақт эвазига ўқитувчи ва ўқувчининг вақти бесамар сарфланиши;
- узвийликнинг йўқлиги - узлуксиз таълим турлариаро фан хусусиятидан келиб чиққан ҳолда объект ва субъект танлови ва мазмунида номутаносибликлар мавжудлиги, халқаро тадқиқотлар бўйича мавзуларни киритилмаганлиги, STEAM ёндашувлар инobatга олинмаганлиги [2].

Ўзбекистон Республикасида амалга оширилаётган ижтимоий-иқтисодий ислохотлар самарадорлигини таъминлашнинг асосий шarti ўсиб келаётган ёш авлодни бозор иқтисодиёти муносабатларида фаол иштирок этишга тайёрлаш барча турдаги таълим муаммолари олдида турган энг долзарб вазифалардан ҳисобланади. Таълим сифати ва самарадорлигини оширишда ўқитишнинг замонавий усуллари, шакл ва воситалари ва муаммоли ўқитиш муҳим ўрин тутди. Бу эса ўқувчиларни тадбиркорлик фаолиятига маънавий жиҳатдан тайёрлашда замон талаблари асосида дастурлар ишлаб чиқиш ва уни ташкил этиш ҳамда амалга ошириш усуллари такомиллаштириш борасида илмий-педогогик изланишлар олиб боришни тақозо этади. Мазкур муаммонинг долзарблигини таъкидловчи омиллар сифатида қуйидагича изоҳлаш мумкин.

Инновацион таълим муҳитида технология фани узвийлиги ва узлуксизлигини таъминлашнинг мазмуни ва методикаси ишлаб чиқилмаганлиги; технология фани узвийлиги ва узлуксизлигини таъминлашнинг самарали методларини белгилаб берувчи дидактик шарт-шароитлар яратишга етарлича эътибор қаратилмаганлиги; технологик ёндашув ҳамда уни амалиётга жорий этиш механизмини ишлаб чиқилмаганлигини, фандан такрорланган мавзулар сонининг кўплиги, узвийлиги таъминланмаган мавзуларнинг мавжудлиги, уларни олиб ташлашга таклиф

этилаётганлари мавзуларнинг борлиги, янги киритишга ёки такомиллаштиришга таклиф этилаётган мавзуларнинг кераклиги, халқаро тадқиқотлар (PISA, PIRLS, TIMMS) бўйича киритиладиган мавзулар камлиги, таълим мазмунини белгилашга хизмат қилувчи, узлуксиз таълим тизимининг меъёрий ҳужжатлари, ўқув дастурларининг узвийлигини таҳлил қилиш, уларнинг фан бўйича босқичлар орасида такрорийлигининг олдини олиш бўйича ишлар ҳамда узвийлиги таъминланган фан дастурлари асосида дарсликлар мазмунини ҳам мувофиқлаштириш каби долзарб эканлигини эътироф этиш жоиз.

Технология фани дарслари жараёнида инновацион таълим муҳитида фани ўқитишни умумтаълим мактаблари ва ОТМларида узвийлиги ва узлуксизлигини таъминлашни ташкил этиш масалалари ўрганилмаган. Бошқа кўпгина адабиётларда ҳам бу мазкур масаланинг ўзига хос хусусиятлари етарли очиб берилмаган. Бу борада Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 6 ноябрдаги “Таълим-тарбия тизимини янада такомиллаштиришга оид қўшимча чоратadbирлар тўғрисида”ги ПҚ-4884-сонли Қарори иловасининг 4-бандига кўра “Мактабгача, умумий ўрта, профессионал ва олий таълим ўқув дастурлари ва фанларнинг узлуксизлигини таъминлаш” вазифаси белгиланган.

Бунда технология фанидан такрорланган мавзулар сони 43 тани, узвийлиги таъминланмаган мавзулар сони 83 тани, олиб ташлашга таклиф этилаётганлари 65 тани, янги киритишга ёки такомиллаштиришга таклиф этилаётган мавзулар сони 93 тани ташкил этган бўлса, халқаро тадқиқотлар (PISA, PIRLS, TIMMS) бўйича киритиладиган мавзулар сони 95 тани ташкил этган. Технология фани дарслари жараёнида узвийлик ва узлуксизликни таъминлашда фанга оид мавзуларни тизимли ўқитишни, ўқитишда замонавий педагогик технологиялардан фойдаланишга қаратилган шарт-шароитларни, методларни назарда тутамиз. Чунки технология фани дарслари тизимли равишда умумий ўрта таълимдан бошлаб олий таълимгача узлуксиз давом эттирилсагина натижа кўрсатади[3].

Бундаги вазифалар сифатида бир қатор ишларни амалга ошириш режалаштириб олиниши белгиланди.

1. Умумий ўрта таълим мактабларида ўтиладиган технология ўқув фани дарсларининг мазмуни ва аҳамиятини ўрганиш.

2. Технология ўқув фани бўйича давлат таълим стандарти ҳамда ўқув дастурларининг асосий йўналишлари мазмуни ва уларнинг таҳлили.

3. Технология фани дарсларини ўқитишда узвийлик ва узлуксизлик тушунчаси, унинг турлари ва қўлланилишини асослаш.

4. Инновацион таълим муҳитида умумий ўрта таълим фанларини ўқитишдаги узвийлик ва узлуксизликни таъминлаш ҳолатини ўрганиш.

5. Олий таълим фанларини ўқитишдаги узвийлик ва узлуксизликни таъминлаш масалаларини ўрганиш.

6. Технологик таълим жараёнига рақамли технологиялар ва замонавий усулларни жорий этиш орқали инновацион инфратузилмани шакллантириш.

Хулоса ўрнида технология фанидан олиб бориладиган дарслар жараёнида узвийлик ва узлуксизлик муносабатларини таъминлаш бўйича ўқув материаллари ишлаб чиқиш, уларни қўллаш бўйича кўрсатма ва тавсиялар тайёрлаш ва амалда синаб кўриш орқали кутилаётган илмий янгилик сифатида фандаги ўқитиш узвийлиги ва узлуксизлигини таъминлашнинг мазмуни, шакл ва методларини аниқлашдан, янги мазмун билан бойитишдан, уларни амалга ошириш механизминини ишлаб чиқиш ҳамда қўллаш методикасини такомиллаштиришдан иборат.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати.

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 29 апрелдаги “Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-5712-сонли Фармони.

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 8 октябрдаги “Ўзбекистон Республикаси Олий таълими тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-5847-сонли Фармони.

3. Мактабгача, умумий ўрта, профессионал ва олий таълим тизимларида технологик таълимнинг узвийлигини таъминлаш концепцияси. Т- 2020.

4. Сафин Р.С. и другие: Современные образовательные технологии в техническом вузе: монография., издательство: Изд-во Казанск. гос. архитектор.-строит. унив., г. Казань, Россия, 2014. 217 с.,

5. Қўйсинов О.А. Компетентли ёндашув асосида бўлажак ўқитувчиларнинг касбий-педагогик ижодкорлигини ривожлантириш технологиялари: Дисс. ... пед. фан. док. (DSc). - Тошкент, 2019. -146 б.

ШАХСЛАРАРО МУНОСАБАТЛАР ТИЗИМИДА МУЛОҚОТНИНГ ТУТГАН ЎРНИ

THE ROLE OF COMMUNICATION IN THE SYSTEM OF INDIVIDUAL RELATIONS

Қурбонова Феруза Ғанижон қизи
Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий Университети
психология кафедраси магистранти

Qurbonova Feruza Ganijon qizi
National University of Uzbekistan named
after Mirzo Ulugbek, master

Холйигитова Насиба Хабибуллаевна
Тошкент шаҳридаги
ЁДЖУ техника институти
в.б доцент

Kholigitova Nasiba Khabibullayevna.
YoDJU Technical Institute of
Tashkent City acting associate professor
n.xolyigitova@yitit.ru

Аннотация: Мақолада, мулоқот одамларнинг биргаликдаги фаолиятлари эҳтиёжларидан келиб чиқадиган турли фаолликлари мобайнида бир-бирлари билан ўзаро муносабатга киришиш жараёни эканлиги, шахсларнинг информация алмашиши, мулоқот орқали таъсир кўрсатишлари, бир-бирларини идрок қилишлари тўғрисида фикр билдирилган. Шу билан бирга шахс шаклланишида мулоқотнинг аҳамияти ҳақида психолог олимларнинг фикрлари ҳам баён этилган.

Калит сўзлар: мулоқот, таъсир кўрсатиш, идрок этиш, информация алмашиш, эҳтиёж, фаолият, шахслараро муносабат, нутқ, ахборот, шахс, фаолият, ҳамкорлик.